

Si autem, contracto matrimonio, rursus peccaverit cum eadem consanguinea uxoris, privatur iure petendi debitum, quia dispensatio iuxta stylum Curiae concessa fuit *ad effectum contrahendi matrimonium*, non vero ad liberius peccandum.

Indigeret vero nova dispensatione, si peccaret cum alia sponsae consanguinea ante matrimonium, etiam post expeditam dispensationem, quia nova affinitas contraheretur.

684. QUAER. 8° *An nova requiratur dispensatio, si obtenta dispensatione ab impedimento CONSANGUINITATIS, copula INCESTUOSA inter sponso intercesserit?*

Resp. 1° *Affirm.*, si copula habita fuerit ante dispensationis executionem. Sic ex interpretatione communi, atque ex stylo Curiae Romanae huiusmodi incestus declarationem exigente; hoc enim manifestato, Pontifex maiorem supplicanti poenitentiam imponit. Confirmatur quoque ex Declaratione S. Congr. mense Maio 1634. — S. Lig. n. 1141. (*)

Resp. 2° *Neg.* vero, si habita fuerit copula post dispensationis executionem. Ratio est, quia concessa dispensatione, atque adeo ablata prohibitione matrimonii, cessat etiam malitia incestus. — Constat etiam ex eadem S. Congr.

685. — QUAER. 9° *An nova requiratur pro consanguineis dispensatio, si post obtentam dispensationem copula ab eisdem iteretur?*

Resp. *Neg.*, quia incestus moraliter idem est, nec numerus copularum declarari debet, ut modo dictum est. Unde nova copula non invalidat dispensationem, sive habeatur ante eius expeditionem, sive post, sicut fuit resolutum supra de casu simili n. 683.; datur enim rationis paritas.

686. — QUAER. 10° *Si quis petat secundam dispensationem in eadem materia post primam alias obtentam, an primam exprimere debeat?*

Resp. 1° *Affirm.*, si impedimentum contractum fuerit ex aliquo crimine. Ratio est, quia relapsus in idem crimen retrahit Superiorem a dispensando.

Resp. 2° *Neg.*, si impedimentum non sit ex aliquo crimine vel ex crimine diverso. — Ita S. Lig. n. 1137., *et alii communiter.*

687. **RESOLVES.** — I^a Invalida esset dispensatio, si exprimeretur in petitione affinitas pro consanguinitate, et viceversa, etc., etiamsi ex errore inculpabili id fieret. Superior enim concedit dispensationem iuxta exposita in supplicatione, quae cum de facto sint falsa, necessario nullam dispensationem efficiunt. Ex opposito valida esset dispensatio, si error inveniretur in Rescripto Pontificis, puta ex culpa amanuensis.

2° Invalida item esset dispensatio, si exprimeretur gradus tertius

(*) Vi decreti S. Sedis in praec. nota descripti, patet hanc necessitatem esse sublatam.

pro secundo, aut quartus pro tertio; ratio, quia multo difficilius conceditur dispensatio pro gradu propinquiore, quam pro remotiore. Secus autem foret dicendum, si ex errore poneretur gradus tertius pro quarto; quia dispensatio *in maiori* continet dispensationem *in minori* eiusdem speciei. — *Ita communiter contra paucos.*

3° Non est necessarium dicere in petitione, quoties copula habita sit cum consanguinea uxoris; quia ex variis copulis exurgit unica affinitas; debet tamen exprimi copula habita cum pluribus uxoris consanguineis; quia ex iis tot diversae affinitates contrahuntur; et licet haec impedimenta non sint specie diversa, sunt tamen numero distincta. Manifestum est ex Declarat. Bened. XIV. — S. Lig. n. 1138.

4° Error in nomine vel cognomine oratorum, vel dioeceseos aut parochiae, probabiliter validitati dispensationis non officit, modo constet de corpore, id est de impedimento et causa. — Ita Sanchez, l. 8. d. 21. n. 37., *et alii communiter.*

PUNCTUM III. — De modo dispensationem petendi.

688. — Ad concedendas dispensationes S. Sedis duo pro varia impedimentorum qualitate tribunalia, scilicet *Dataria* et *Poenitentiaria*, Romae constituta sunt.

I. *Dataria.* Ad Datariam recurrendum est pro omnibus impedimentis notoriis, aut quae in notitiam aliorum ventura praevidentur, aut quae sine infamia; scandalo, aliisque incommodis manifestari possunt.

II. *Poenitentiaria.* Ad S. Poenitentiarium recurrendum est pro dispensationibus et facultatibus, quae forum internum solum spectant, scilicet pro impedimentis occultis. In postulato autem, tacitis propriis sponsorum nominibus, ficta nomina apponuntur (7). (*)

689. **QUAESITA.** — QUAER. 1° *Quomodo petenda sit dispensatio, si adsint duo impedimenta, quorum unum publicum sit, alterum occultum?*

Resp. 1° Si sint omnino *disparata*, recurrendum est ad Datariam pro publico, et ad Poenitentiarium pro occulto; nec necessarium est, ut mentio fiat apud unum tribunal de dispensatione ab altero tribunali postulata vel obtenta. Censentur autem *disparata* impedimenta, quando unum non augetur ex altero, ut v. gr. *consanguinitas* et *rotum*, aut *consanguinitas* et *machinatio*.

(7) In praesens tamen conceditur, ut libello (nam scripto petenda est dispensatio) docet Instructio superius citata S. C. P. F. 9. Maii 1877. Cf. *Opus Th. Mor.* V. 6. n. 1381.

(*) Quid exponendum sit in supplici

Resp. 2° Si vero non sint *disparata*, petenda est dispensatio impedimenti publici a *Dataria*, tacito altero quod secretum remanere debet, et utrumque est exprimentum in supplicatione ad Poenitentiarium; ratio, quia ex dictis dispensationem difficiliorem reddunt. Habenda vero sunt ut *non disparata*, quando sunt talis rationis, ut coniuncta afferant maiorem repugnantiam ad matrimonium contrahendum, puta, si quis velit ducere consanguineam, cuius sororem turpiter cognovit; tunc enim difficilior redditur dispensatio. Hinc in praefato casu orator petere debet a *Dataria* dispensationem ab impedimento consanguinitatis, et a *Poenitentiarium* dispensationem ab impedimento affinitatis ex causa illicita, simul exponendo aliam dispensationem a *Dataria* obtentam (*). — *Ita communiter.* — S. Lig. n. 1139.

690. — QUAER. 2° *An recurrendum sit ad Sacram POENITENTIARIAM, ut circumstantia copulae occulte habitae inter consanguineos manifestetur?*

Resp. 1° Certum est non dari obligationem exponendi copulam occultam in petitione ad *Datarium* pro impedimento consanguinitatis. Ratio est, quia nemo tenetur se diffamare, et aliunde haec revelatio publica incestus occulti non praecipitur.

Resp. 2° Haec autem circumstantia manifestanda est S. *Poenitentiarium*. Ratio est, quia generatim praescribitur, ut exponatur copula habitata inter consanguineos, qui matrimonium inire volunt. Iam vero cum certum sit, non dari obligationem exponendi copulam occultam in petitione ad *Datarium*, quia nemo tenetur sese diffamare, nec dicatur in praecepto faciendam esse revelationem publicam incestus occulti, sequitur, copulam occultam saltem secreta manifestatione apud *Poenitentiarium* aperiendam esse, ne lex inutilis omnino evadat, et a certa lege absque ulla causa exemptio concedatur. Plures olim oppositum tenebant; sed hodie non est amplius de hoc dubitandum, ait S. Lig. n. 1135. post Bullam Bened. XIV. *Pastor bonus* (**).

691. — QUAER. 3° *An valeat dispensatio petita in forma pauperum, si oratores non sint pauperes?*

Resp. Affirm. Ratio est, quia obreptio cadit tantum in causam impulsivam, non autem in motivam seu finalem; paupertas enim non est ratio, ob quam conceditur dispensatio, sed ob quam conceditur *gratis*. Unde debet semper adesse alia causa motiva. — Ita S. Lig. in *Hom. apost.* n. 87., ubi dicit hoc constare ex decisione S. *Congr.* 9. Septemb. 1679. — Negant tamen *aliqui*, quia (aiunt) Papa dispensare non intendit nisi cum illis, qui vere sunt pauperes. — Lacroix n. 839., Gousset n. 866.

(*) Adde: *vel petitam* (*De Iustis* l. 1. c. 4. n. 106. Feye n. 689.).

(**) Cf. decretum Leonis XIII. paulo ante citatum.

In praxi autem licet peccent graviter illi qui obtinent dispensationem in forma pauperum, cum non sint pauperes; attamen, contracto matrimonio, videtur quod standum sit pro illius valore, saltem ob auctoritatem S. Lig. et S. *Congreg.*, nisi probetur hanc declarationem authenticam non esse.

QUAER. 4° *Quinam censendi sint pauperes?*

Resp. Ex Iure canonico debent esse aliquo modo *miserabiles*, cum de stylo Curiae sic confici debeat petitio: *Oratores pauperes et miserabiles existunt, atque ex labore, et industria sua vivunt.* In praxi exponendus est status fortunae, vel standum est regulis ab Episcopo datis.

Ex Declaratione a Rectoribus apostolicae *Datariae* anno 1841. data, illi reputandi sunt *pauperes*, quorum fortuna valorem 5,000 fr. non excedit; illi vero quorum fortuna 10,000 fr. (*) valorem non excedit, *fere pauperes* dicuntur. — Bouvier, *Dispens. imped.* sect. 3. §. 3.

692. — QUAER. 5° *Quomodo sit exequenda dispensatio?*

Resp. 1° Quoad dispensationem S. *Poenitentiarium*, (**) fiat post absolutionem his verbis, aut similibus: *Auctoritate apostolica dispenso tecum super impedimentum N., quod incurristi, ut matrimonium inire (vel initum consummare, vel in eo permanere) valeas et legitimam reddo prolem susceptam (vel suscipiendam). In nomine Patris, etc.*

Si vero dispensatio sit a voto castitatis, dicitur: *Insuper tibi votum castitatis, quod emisisti, ut valeas matrimonium contrahere, et illo uti, in opera, quae tibi praescripsi, dispensando commuto. In nomine, etc.*

Nulla formula sub poena nullitatis, imo nec sub praecepto praescribitur; nulla enim in *Rit. Romano* habetur. Si Confessarius prolem legitimare omisisset, hanc omissionem reparare posset; tunc enim causam sibi commissam et nondum absolutam continuaret. — Bouvier.

Resp. 2° Quoad dispensationem *Datarium* 1° Delegatus ad dispensandum debet inquirere de veritate causarum, ut in Rescripto habetur; probabilius tamen haec informatio ad validitatem non requiritur (**).

(*) Ambo hae normae sunt accipiendae de capitali non gravato hypotheca et detracto aere alieno.

(**) Servatis clausulis, de quibus A. in n. 694.

(***) Clausula olim sic habebat: *de praemissis (in parte narrativa) te diligenter informes et si per informationem eandem preces veritate niti repereris, super quo conscientiam tuam oneramus etc.* Nunc ex decreto S. Officii,

28. Aug. 1885. probato a Leone XIII., loco verborum, quae maioribus expressa sunt characteribus, haec substituuntur; *si vera sint exposita.* Qua facta mutatione concidit quaestio, ait Gasparri (*De Matr.* n. 307.) an valeat dispensatio, si exposita quidem vera sunt, at exsecutor inquisitionem praeceptam praeterivit. Respondendum est scilicet: affirmative; quia conditio requisita adest nec alia esse potuit ratio mutationis, nisi ut ostenderetur,

2° Debet declarare coram partibus et testibus, tolli impedimentum matrimonii, et iubere ut attestatio huius dispensationis scribatur in registris dioecesis. 3° Debet transmittere Rescriptum Datariae ad Parochum alterutrius partis cum licentia ut matrimonio assistere possit.

Dispensatio a Dataria semper per Episcopum petenda est. Dispensatio autem a Poenitentia immediate ab oratore, vel ab alio eius loco, peti potest. Securius tamen et facilius ista quoque mediante Episcopo et tacito nomine oratoris postulatur (*).

Romanam Sedem pro valore actus contentam eo esse, quod ipsum ius per se exigit, h. e. obiectiva rei veritate. Adhuc tamen praeceptum perseverat inquisitionis faciendae, ut prudenter agatur et haec obligatio gravis est. Si vero iam notum esset executori quod inquirendum praecipitur, supersedere ab ea inquisitione ipsi liceret. Haec est doctrina Benedicti XIV. in *Inst.* 87. n. 34. aientis: adhibendam esse ab exsecutore diligentiam: aliter irritam fieri dispensationem (id ex vetere iure): nisi forte ipse aliunde rei veritatem iustamque causam cognoverit. Et sane eum, qui certus est, certiorari amplius non oportet, ut habet regula iuris. Consonat et responsum quoddam S. Poenitentiarum relatum a Feye op. cit. n. 738.

(*) Quaerere etiam licet, quinam sint executores in foro externo litterarum Apostolicarum. Iam vero approbante Leone XIII. 11. Aug. 1887. recens de hac re prodiit decretum a Cong. S. Officii. Nimirum

1° Dispensationes matrimoniales omnes in posterum committendae sunt vel oratorum Ordinario vel Ordinario loci.

2° Appellatione Ordinarii veniunt Episcopi, Administratores seu Vicarii Apostolici, Praelati seu Praefecti habentes iurisdictionem cum territorio separato, eorum officiales seu Vicarii generales in spiritualibus et sede vacante, Vicarius Capitularis vel legitimus Administrator.

3° Vicarius Capitularis seu Administrator eas quoque dispensationes Aposto-

licas exsequi potest, quae remissae fuerant Episcopo aut Vicario eius generali vel Officiali, nondum executioni mandatas seu hi exsequi eas caeperint seu minus. Et vicissim sede iterum provisa potest Episcopus vel eius Vicarius generalis in spiritualibus seu Officialis exsequi dispensationes, quae Vicario capitulari (seu legitimo Administratori) pro executione remissae fuerant, seu illas hic exsequi caeperit seu minus.

4° Dispensationes matrimoniales Ordinario oratorum commissae executioni dandae sunt ab illo Ordinario qui litteras testimoniales dedit vel preces transmisit ad Sedem Apostolicam, sive sit Ordinarius originis sive domicilii, sive utriusque sponsi, sive alterutrius eorum: etiamsi sponsi, quo tempore executioni danda est dispensatio, relicto illius dioecesis domicilio, in aliam dioecesim discesserint non amplius reversuri, monito tamen, si id expediens iudicaverit, Ordinario loci, in quo matrimonium est contrahendum.

5° Ordinario praedicto fas est, si ita quoque expedire iudicaverit, ad dispensationis executionem delegare alium Ordinarium, loci praesertim ubi sponsi actu degunt. Haec tamen decretum.

Quaestio est, an Ordinarius delegatus possit exsequi litteras Apostolicas, si interea moriatur Pontifex. Nulla dubitatio, si litterae datae sint in *forma gratiosa*: gratia enim non cessat morte concedentis. Item si datae sint a S. Poenitentia, cuius auctoritas non cessat sede

693. — QUAER. 6° Quomodo ab Episcopis dispensatio obtinenda sit, quando ex Indulto dispensare possunt?

Resp. Eadem regulae, quae in Curia Romana habentur ut necessariae, necessario etiam in casu servandae sunt; quia mens est Summi Pontificis, ut Episcopi non alio modo concessione apostolica uti queant (*).

Episcopus virtute Indulti Apostolici dispensans, sub poena nullitatis exprimere debet, se dispensare tanquam S. Sedis delegatum ex Indulto delegationis concessio, tali die et anno, et tot mensibus aut annis valituro; quia Indulta illud vulgo praescribunt, et illud tunc praescribi sub poena nullitatis asserit Benedictus XIV. in Constitutione *Ad tuas manus*, 2. Aug. 1748. (**).

694. — QUAER. 7° Quanam sint clausulae, quae in dispensationibus a S. Poenitentia addi solent?

Resp. Sunt sequentes, scilicet 1° *Si ita sit*. Fides autem poenitentiae adhibenda est, nisi delegatus certe sciat oppositum ex notitia extra confessionem accepta. 2° *Audita prius Sacramentali confessione*. Iuxta igitur hanc clausulam necessaria est confessio. 3° *Sublata occasione peccandi*. Intelligitur, si occasio sit voluntaria, quae de facto est tollenda; si vero necessaria, auferatur saltem ex animo, reddendo illam ex proxima remotam per debita media. 4° *Dummodo impedimentum sit occultum*. 5° *Iniuncta ei gravi poenitentia*. Intelligitur iuxta conditionem ac vires poenitentis. 6° *Praesentibus laceratis, sub poena excommunicationis latae sententiae*. Haec laceratio statim facienda est, sed intellige moraliter, nempe saltem infra triduum post dispensationem executam. Si autem in litteris non sit apposita clausula lacerationis, prout non opponitur quando matrimonium nondum est contractum, tunc non est obli-

vacante: dispensationes vero Datariae, litteris nondum datis cessant, mortuo Papa; quia desinit illius auctoritas. Si vero litterae datae sunt, et res non est amplius integra, exsequi eas potest Ordinarius. Si vero res est adhuc integra, controvertitur et probabile maxime est, litteras, quae nunc dari solent, posse a delegato executioni mandari, re adhuc integra, sede vacante. Ratio est, quia litterae huiusmodi continent gratiam iam factam; non enim committitur potestas dispensandi, sed dispensatio datur, cuius executor eligitur, ut vera esse exposita constet. Gratia autem facta non expirat morte concedentis. Ita *de Iustis* l. 1. c. 6. n. 505. seq. Suarez

De Censuris, disp. 41. sect. 2. in fine. Sanchez l. 8. disp. 28. n. 43.

(*) Si ex potestate sua ordinaria dispensat, satis est eas normas sequi, quas vel ius vel rei natura exigit.

(**) Nimirum si in ipso Indulto praecepta mentione auctoritatis Apostolicae Sedis, dicatur explicite: *alias dispensationem esse nullam*: neque enim quoties auctoritate Apostolicae Sedis utimur, mentio eius est facienda, ut cum absolvimus a censuris ei reservatis. Quod vero producit ex cit. Const. Benedicti XIV. et ex alia Pii IX. *Peculiaribus adductus* firmant potius hanc regulam cum sint exceptio quaedam. Ita. cl. D'Annibale V. 3. n. 364. not. 28.

gatio eas lacerandi, sed huiusmodi dispensatio debet a Parocho caute annotari in libro qui non possit a quopiam alio aspici, quo ipse scilicet, ubi opus fuerit, fidem facere de dispensatione impetrata possit. — S. Lig. n. 1143. (*).

695. — *QUAER.* 8° *Quomodo taxa pecuniaria, quae oratoribus imponitur, conciliari possit cum Decreto Conc. Trid. iubente, ut dispensatio GRATIS concedatur?*

Resp. Si pecunia occasione dispensationum percepta in beneficium dispensantis vergeret, mandatum *Conc. Trid.* violaretur et dispensatio simoniaca foret: verum non ita se res habet: pecunia enim accipitur tantum uti eleemosyna in opera pia impendenda (8).

696. — *QUAER.* 9° *Quomodo exequenda sit dispensatio Sacrae Poenitentiariae, si impedimentum sit utrique contrahenti notum et commune?*

Resp. In hoc casu uterque a respectivo Confessario dispensandus est. Constat ex responsione *S. Poenitentiariae*, die 15. Novembr. 1748. — Idem autem Rescriptum duobus Confessariis inservire potest, et dilacerandum est ab eo, qui posterius cum suo poenitente illud exequitur. Si vero impedimentum uni tantum notum sit, unica executio requiritur. — Collet, *Traité des Dispenses*. — Bouvier, etc.

Formulae ad postulandas dispensationes.

I. A DATARIA

Beatissime Pater,

697. — *Ioannes N.* (ponitur nomen proprium) *et Anna N., e Parochia vulgo dicta N., Dioecesis N., consanguinei in 2° gradu aequali, matrimonium secum inire cupiunt, et ideo dispensationem sibi necessariam a Beatitudine Vestra suppliciter efflagitant. Rationes sunt 1° AETAS PUELLAE, quae iam viginti quinque annos nata, alium probabiliter non inveniret virum, cui convenienter nubere possit, 2° VIRTUTES CHRISTIANAE in utroque oratore existentes; 3° ANGUSTIA LOCI. (Ponantur aliae causae, si adsint).*

In loco N., die... etc.

P. Rector Parochiae.

(*) Cf. *Opus Th. Mor.* V. 6. n. 1397.

(8) Necessè non est, ut dispensandi causa concessionem eiusdem praecedat, sed sufficit, quod per ipsam dispensationem, huiusque modum causa ipsa consummetur. Nam quando datur dispensatio sine causa, imponitur aliqua satisfactio vel mulcta in pium opus vel in aliam utilitatem Ecclesiae communem; per quod opus consurgit causa dispensationis, quae tunc fit per modum commutationis, sicut etiam in concessionem Indulgentiarum fieri diximus. Ita Suarez (*De Leg.* lib. 6. cap. 18. n. 26.).

ctio vel mulcta in pium opus vel in aliam utilitatem Ecclesiae communem; per quod opus consurgit causa dispensationis, quae tunc fit per modum commutationis, sicut etiam in concessionem Indulgentiarum fieri diximus. Ita Suarez (*De Leg.* lib. 6. cap. 18. n. 26.).

Si sint *pauperes*, post expositas rationes dicitur: *Pauperes ac miserabiles existunt, atque ex labore et industria tantum vivunt.*

Supplicatio a parocho oratorum confecta ad Episcopum mitti debet. Episcopus vero, vel loco ipsius Vicarius generalis, eam testimonio, sigillo et chirographo episcopali munitam, mittit Romam ad mandatarium suum, qui dispensationem sollicitat, eamque ad Episcopum transmittit.

II. A POENITENTIARIA

Eminentissime et Reverendissime Domine,

698. *Titus conscius (vel ignarus) impedimenti contraxit in facie Ecclesiae matrimonium cum muliere, cuius matrem, vel filiam, vel sororem prius carnaliter cognovit; quare cum absque scandalo separari non possint, et impedimentum sit occultum, humillime supplicat Eminentiae Vestrae, ut ei dispensationem benigne indulgeat, ut valide contrahere possit.*

Dignetur Eminentia Vestra responsum dirigere ad me infra scriptum.

Hic exprimentum est nomen et cognomen illius, ad quem rescribendum est: nomen item oppidi vel civitatis ad quam aut per quam rescribendum, et haec quidem vulgari lingua. — Supra supplicationem clausam et sigillatam ponitur: *Eminentissimo ac Reverendissimo DD. Cardinali Maiori Poenitentiarario.*

699. — Altera formula, quando duplex est impedimentum, unum publicum, aliud occultum.

Eminentissime et Reverendissime Domine,

Petrus et Anna consanguinei in secundo gradu, non spe facilioris dispensationis obtinendae (9), sed vesana libidine victi, rem simul habuerunt. Ioannes vero Petri frater Annam ducere intendit, constituta illi dote, quam aliunde habere non posset iuxta status sui conditionem: ambo supplicant SS. DD., ut Dataria apostolica dignetur cum illis

(9) Haec non sunt ad rem; circumstantia enim copulae antecesserit habitae, cum fine vel absque fine obtinendi facilius dispensationem tunc solum in causa est, quando de matrimonio inter ipsos incestuosos contrahendo agitur. Caeterum si absque fine ac spe dispensationis obtinendae patratum fuerit incestus, et de nuptiis inter ipsos incestuosos in eundem agatur, iam diximus, huius exponendae circumstantiae nullam urgere necessitatem, nisi forte haec unica causa dispensationis obtinendae suppetat. Cf. decretum SS. citatum sub n. 679.

nendae patratum fuerit incestus, et de nuptiis inter ipsos incestuosos in eundem agatur, iam diximus, huius exponendae circumstantiae nullam urgere necessitatem, nisi forte haec unica causa dispensationis obtinendae suppetat. Cf. decretum SS. citatum sub n. 679.

super dicto consanguinitatis impedimento dispensare. Eminentiae autem Vestrae humiliter supplicat oratrix Anna, quatenus ex speciali gratia cum ipsa dispensare dignetur, ut non obstante praedicto affinitatis ex illicita copula provenientis impedimento penitus occulto, matrimonium cum dicto Ioanne licite et valide contrahere possit.

Alia Formula pro voto castitatis perpetuae.

Eminentissime et Reverendissime Domine,

700. — Puella quaedam annos circiter quindecim nata scienter et libere votum emisit castitatis perpetuo servandae; nunc autem iudicio Confessarii, qui iam dudum ipsius confessiones excipit, in certum salutis discrimen veniret, nisi nubat; quapropter supplicat humiliter et enixe, votum sibi commutari ad effectum contrahendi matrimonium.

Dignetur Eminentia Vestra, etc.

Alia Formula de re eadem.

701. — Titius cum castitatis voto sit obstrictus, et cum in gravi versetur periculo incontinentiae, suppliciter orat Eminentiam Vestram, ut dignetur oratori a praefato voto dispensationem indulgere, quo matrimonium contrahere possit, etc.

Pro prece haec insuper fac advertas: 1° Supplicationes ad Datariam, in quibus causae canonicae non exprimuntur, vel quae testimonio Episcopi, aliave conditione requisita carent, dilacerantur, et ab Officiariis S. Congr. non respondentur.

2° In Gallia occurrit nunc sat frequenter causa, quae in supplicatione addi potest, scilicet matrimonium civiliter contractum, vel periculum ne contrahatur; tunc vero dispensatio praecipue conceditur in gratiam sponsae, prolis natae vel nasciturae, et familiae, vel ad vitandum scandalum religioni et moribus perniciosum.

3° Forma dispensationum tum in Poenitentaria tum in Dataria nunc recepta, est commissaria, id est, datur potestas dispensandi, non vero praecise dispensatur. (*) Unde infertur causas illatas debere esse veras, tum tempore quo Rescriptum Roma expeditur, tum tempore quo execu-

(*) Sed nescio quomodo probetur. Forma ad summum est mixta, qua mandatur ut dispensetur: quatenus vero mandatur gratia potiusquam facienda, dici debet facta sub conditione tamen cognoscenda ab exsecutore, ut iteircum exsecutio de-

mandata sit quid accessorium, quo in casu gratia non expirat morte concedentis C. Si super. Cf. De Offic. Deleg. in 6. Sane non est delegatus qui dispensat, quod tamen verum foret, si solum potestas fieret dispensandi, sed S. Sedes.

tioni dispensatio mandatur; nam in rescripto dicitur: si res ita sit, aut quid aequivalens, vel saltem subintelligitur (10).

4° Dispensatio pro foro interno committi solet Doctori in Theologia, vel in Iure canonico, vel, si haberi nequit, Confessario ab Episcopo approbato, qui non potest exequi dispensationem, nisi audita prius confessione; sed quoniam raro nunc inveniri possunt in plerisque locis confessarii in Theologia Doctores, ordinarie simpliciter facultas dispensandi Confessario a poenitente eligendo committitur.

CAPUT VII.

DE REVALIDATIONE MATRIMONII.

702. — Matrimonium invalidum esse potest 1° ob defectum consensus; 2° ob defectum formae praescriptae; 3° ob inhabilitatem partium.

ARTICULUS I.

DE REVALIDATIONE MATRIMONII IRRITI OB DEFECTUM CONSENSUS

Certum est, 1° matrimonium irritum ob solum defectum consensus revalidari posse per simplicem consensus renovationem.

Certum est, 2° requiri renovationem consensus utriusque partis, si utraque vere non consensit, et saltem illius, qui non consensit, si unicus sit. De pluribus autem controvertitur: hinc

703. **Quaesita.** — **QUAER.** 1° An consensus ab utroque debeat renovari, si unus tantum fide vel coacte consenserit?

Resp. Neg. Ratio est, quia consensus alterius vere positus perseverat,

(10) Alii tamen cum Garcia (De Benef. p. 6. cap. 2. n. 283.) et Pyrro Conrado (Prax. Dispens. Apost. lib. 7. cap. 2. n. 32.) censent, satis esse quod causa existat, quo tempore Delegatus dispensationem ipsam exequitur; quia Rescripti verba Si vera esse repereris, etc. sunt futuri temporis: et alioquin Pontifex dicens in Rescripto, Certam de praemissis notitiam non habentes, etc., negotium committere videtur secundum ea adiuncta, quae Delegatus reperiet. Opponit Suarez (De Leg. lib. 6. cap. 20. n. 14.) cum aliis (apud De Justis, De Dispens. Matrim. lib. 1. cap. 6. n. 299.-301.), petitionem esse subreptitiam nec praesumendum esse, quod Pontifex velit fraudibus favere. At respondebunt alii fortassis, non esse subreptitiam dis-

pensationem, quae demum ob causam vere existentem conceditur; et adversarii convenire ultro debent, validam fore, si in casu falsitas non per dolum sed bona fide fuerit exposita. Quocirca dispensationis nullitatem non ex defectu causae demum repetent, sed ex crimine fraudis, quam Pontifex punire sic velit, etiamsi alioquin dispensatio causae vere existenti concedatur. At vero id minus cohaerenter ab iis dicitur, qui iuxta communem sententiam tenent, validam esse dispensationem ab eo obtentam, qui simul cum causa vera et sufficienti in supplici libello fraudulenter alias causas itidem per se sufficientes sed prorsus falsas superaddat. Hanc tamen quaestionem definire, sapientiorum esto.